

Inspel till forsknings- och innovationspropositionen 2020

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
u.registrator@regeringskansliet.se

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har 250 föreningar runt om i landet. Som organisation arbetar vi för ett bättre näringslivsklimat, goda villkor för att starta och driva företag, och ökad internationell konkurrenskraft för Sverige.

Övergripande synpunkter

- Forsknings- och innovationspolitiken bör generellt vara långsiktig och forskning och utbildning måste i högre grad bli behovsstyrd, så att näringslivets behov av kompetens tillgodoses. Detta kräver att näringslivet involveras i strategin för forsknings- och innovationspolitiken. Likaså är det av vikt att den svenska FoI-politiken utformas på ett sätt som beaktar EU:s motsvarande politik och program.
- Forskningspolitiken bör uppmuntra till ökad samverkan mellan universitetsforskning och näringsliv, i synnerhet mindre företag.
- Offentlig upphandling skulle kunna stimulera innovation och fler innovationsupphandlingar bör genomföras inom offentlig verksamhet. Kompetensen behöver höjas hos upphandlande myndigheter.
- Den högre utbildningen måste i större utsträckning förbereda för arbetslivet.
- Meriteringsystemet för tjänster inom akademin bör förändras för att bättre kunna värdera relevant erfarenhet från näringslivet.
- Satsningen på öppna nationella databaser som möjliggör för företag att nyttja data och skapa nya smarta tjänster bör utökas.
- Möjligheterna för mindre och medelstora företag att utnyttja den befintliga infrastrukturen för forskning och innovation bör förbättras.
- Offentliga innovationsstöd till företag behöver samordnas bättre, utvärderas oftare och i högre grad utifrån måluppfyllelse, samt innefatta tydliga planer för nyttiggörande. Befintliga stöd och program bör ses över utifrån dessa och andra relevanta kriterier.

Universitets och högskolors samverkan med företag och arbetsmarknaden

I Företagarnas remissyttrande (2019-06-24) avseende styrnings- och resurstilldelningsutredningen SOU 2019:6 lyfter vi fram följande, som även är relevant för FoI-propositionen:

- Det är positivt att utbildningsdata samlas och offentliggörs i ledet att erbjuda potentiella studenter informationen till grund för informerade studieval - baserat på innehåll, kvalitet och utfall.
- Dimensioneringen av den högre utbildningen bör i större utsträckning grundas på analyser av framtidens förväntade kompetensbehov, vilket kräver att arbetsgivare inkluderas i arbetet.
- Att fortbildning och vidareutbildning förs in i högskolelagen är positivt, i samklang med att samverkan med det omgivande samhället samtidigt förs in. Det är särskilt viktigt att lärosätena i detta uppdrag lägger tonvikt vid samverkan med näringslivet. Sådan samverkan, liksom lokal profilering i särskilda kunskapsområden och utifrån relativa styrkor, bör främjas genom ekonomiska incitament. Denna aspekt förbises i utredningen.
- Företagarna avstyrker förslaget om att tilldela medel till universitet och högskolor som ett "samlat anslag" för utbildning och forskning. Företagarna anser att resurstilldelningen till universitet och högskolor i högre grad bör styras av kvalitet i forskning och samverkan med det omgivande samhället, i synnerhet arbetsmarknadskoppling.

Inkubatorer och science parks

Inkubatorer och science parks har en viktig samhällsfunktion för regional utveckling och tillväxten av nya kunskapsintensiva företag över hela landet. Förutsättningarna idag innebär en ständig jakt på finansiering. Detta försvårar långsiktig utveckling av verksamhet och personal.

Sverige är ett bra land för innovation, men innovationsstödssystemet har potential att bli mer effektivt när det kommer till kommersialisering av forskning. Innovationsstödssystemet har idag en finansieringsstruktur där aktörerna tenderar att verka i stuprör istället för i värdekedjor. Det medför att en idé i en särskild fas inte alltid utvecklas där den kan få det bästa stödet.

Företagarna vill se följande inriktningar för politiken för inkubatorer och science parks:

- Inkubatorer och science parks bör i högre grad få i uppdrag att arbeta med forskningsnära verifiering och kommersialisering av forskningsresultat, liknande dagens innovationskontor.
- Det befintliga finansieringsprogrammet för inkubatorer bör styras mer av utvärderingsbara resultatmätt.
- Ett statligt finansieringsprogram för science parks bör införas, motsvarande det som idag finns för inkubatorer med krav på privat medfinansiering. Krav på utvärderingsbara resultatindikatorer bör vara en del av ett sådant program.

Innovationsstöd vid universitet och högskolor

Det är välkommet att regeringen har aviserat en översyn och utveckling av systemet för innovationsstöd vid de högre lärosätena (dir. 2019:72). En robust utvärdering av i synnerhet innovationskontoren har dröjt alltför länge. I en sådan utvärdering är det viktigt att additionalitets- och alternativkostnadsperspektiv beaktas, liksom vilken effekt stöden har haft för bildandet och tillväxten hos nya små företag.

Immaterialrätt

Idag är ansvaret för immaterialrättsskydd och -främjande utspritt på ett stort antal myndigheter och flera departement. Vi föreslår att en instans, till exempel ett sekretariat, får ett övergripande ansvar för översyn och utveckling av immaterialrättsliga frågor. Detta sekretariat bör ligga under Statsrådsberedningen och bör bestå av sakkunniga tjänstemän och till sig knyta intressenter från näringsliv, civilsamhälle och akademi. Därtill bör en kvalificerad styr- eller referensgrupp knytas till sekretariatet och bestå av immaterialrättsjurister, patentombud, entreprenörer, licensexperter och entreprenörer. En uppgift för sekretariatet bör vara att utarbeta en handlingsplan för att utöka det immateriella värdeskapandet samt ta fram och offentliggöra studier, policyutveckling och underlag i relevanta frågor på området. Europeiska kommissionens underavdelning för immateriellt värdeskapande EUIPO och dess observatorium (*Observatory*) kan tjäna som förebild.

Redan i tidiga skeden av ett innovationsprojekts utveckling måste ställningstaganden tas kring juridiska och patenträttsliga frågor. Kompetensen rörande dessa frågor är bristfällig hos många små företag och entreprenörer, samtidigt som de ekonomiska resurserna är små. En stödfunktion med syfte att erbjuda sådan kompetens till denna målgrupp bör utredas, eventuellt i form av ett checksystem. Här finns omfattande kompetens hos advokat- och patentbyråer, som kan nyttjas på uppdragsbasis. Eventuellt kan denna samordnas med det arbete som EUIPO nyligen initierat.

Innovationsskydd vid upphandlingar

En viktig förutsättning för att innovativa lösningar ska komma det offentliga till nytta är att upphandlande myndigheter måste våga tänka nytt och upphöra med att ställa detaljerade krav i sina upphandlingsdokument. Istället ska kraven, där så befinns lämpligt, utformas utifrån funktion som tillåter marknaden att själva utforma aktuell vara eller tjänst. För att potentiella leverantörer ska känna sig trygga med att innovativa lösningar inte ska läcka ut i förtid på marknaden är det viktigt att patenträttsligt skydd regleras utförligt i de upphandlingspliktiga kontrakten. Under anbudstiden råder som huvudregel absolut sekretess men när tilldelningsbeslut är fattat utgör anbuden istället en allmän handling. Allmänna handlingar kan emellertid beläggas med sekretess om det finns stöd för detta i offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Ett skäl för att belägga ett anbud med sekretess, antingen helt eller delvis, kan vara att en enskild som trätt i förbindelse med en myndighet skulle lida skada om uppgiften röjs. Generellt finns kunskapsbrister hos upphandlande myndigheter kring

patenträttsligt skydd vid förvärvande av ny teknik och sekretess. Upphandlingsmyndigheten borde därför, tillsammans med Vinnova, ta fram ett stöd härom.

Rekrytering av utländsk kompetens

Sverige attraktionskraft för utländsk högkvalificerad arbetskraft behöver öka, både vad gäller de som studerar i Sverige och de som kommer till Sverige inom ramen för arbetskraftsinvandring. Endast en av fem utländska studenter och doktorander stannar kvar och arbetar i Sverige efter utbildningen. Det är lägre än genomsnittet i OECD, enligt en rapport från Tillväxtanalys (PM 2018:11). Uppehålls- och arbetstillstånd behöver kunna ges med snabbare handläggning och gälla för längre tid. Särskilt viktigt är detta för mindre och snabbväxande företags kompetensförsörjning av experter. Nyexaminerade måste kunna stanna i Sverige längre efter examen än dagens sex månader. Utökning av den så kallade expertskatten bör undersökas, både vad avser skattenedsättningens utformning och godkännandegrunderna.

Investeraravdraget

Företagarna ser behov av att göra det förmånligare för svenska privatpersoner att investera i eget eller andras företagande. Vi vill därför vidga investeraravdraget för den som investerar i onoterade bolag vid uppstart eller nyemission. Det bör även undersökas ifall investerarsparkontot kan användas för investeringar i onoterade bolag. Många nystartade och innovativa företag skulle gynnas i tillväxtfasen av sådana möjligheter till finansiering. I synnerhet kan det vara av vikt för kommersialisering av innovationer som springer ur universitetsforskning.

FoU-avdraget

Den aviserade utökningen av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning och utveckling är ett välkommet steg. Företagarna avser ge mer detaljerade synpunkter på förslaget i vårt remissyttrande om den remitterade promemorian (Fi2019/03515/S1).

Personaloptioner

Sverige har höga skatter och skattereglerna påverkar i hög utsträckning företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt. Ökad globalisering gör att högkvalificerad personal är internationellt lätttrörlig och därmed tvingas småföretag att konkurrera om personal med internationellt verksamma storföretag. Svårighet att hitta rätt kompetens och höga arbetskraftskostnader är återkommande bland de främsta tillväxthindren visar Företagarnas årliga Småföretagsbarometer som omfattar ca 4 000 svar från företagare med 1-49 anställda. Det är särskilt svårt för små, relativt nystartade och innovativa företag att rekrytera och behålla kvalificerad personal som behövs för fortsatt utveckling och expansion. Genom mer konkurrenskraftiga skatteregler för personaloptioner kan möjligheterna att attrahera och behålla nyckelkompetens främjas. Det kan göra det lättare för små företag att attrahera rätt kompetens och växa.

Reglerna om kvalificerade optioner som infördes 2018 fick tidigt kritik för att vara för snävt utformade. Många företag kan inte tillämpa reglerna på grund av hur Skatteverket tolkar beskattningen av teckningsoptioner. Det osäkra läget kvarstår alltså, mer än ett år senare.

I Januariavtalet anges att reglerna för personaloptioner ska förbättras, genom att ”utvidga storleken och personkretsen så att svenska regler är konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv”. Det är förstås välkommet om regelverket görs mer generöst – men det måste också säkerställas att de kvalificerade personaloptionerna kan användas, och att användarna kan vara säkra på beskattningskonsekvenserna.

Den kommande reformen av systemet för personaloptioner måste vägledas av just dessa värden: 1) Enkelhet – inga krångliga tilläggsavtal ska behövas, 2) Rättssäkerhet – företag och anställda ska veta hur skattekonsekvensen blir, och 3) Attraktivitet – låga skattenivåer och få begränsningar.